

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Факультет обліку, фінансів та підприємницької діяльності

Присвячується
130-річчю НУХТ

Всеукраїнська
науково-практична
конференція

**«Актуальні проблеми
економічного та соціального
розвитку підприємств
харчової промисловості»**

24 — 25 квітня 2014 рік

КИЇВ НУХТ 2014

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ

Н.С. Скопенко, д-р екон. наук, професор
Національний університет харчових технологій

В умовах нестабільного економічного середовища забезпечити ефективний розвиток підприємств за рахунок концентрації ресурсів можливо шляхом впровадження стратегії інтеграції та створення інтегрованих структур, які є формою взаємодії між підприємствами, установами, науково-дослідними організаціями, фінансовими структурами. Інтегровані формування спрямовані на поєднання можливостей високотехнологічного виробництва й концентрації фінансового капіталу з метою забезпечення стабільних умов функціонування, збільшення конкурентних переваг та рівня конкурентоспроможності компаній, створення необхідного інвестиційного потенціалу для інноваційного розвитку [1, 2].

З метою забезпечення ефективної діяльності підприємств в умовах конкурентного середовища основні напрями стратегічного розвитку визначають на основі системного вивчення зовнішнього середовища функціонування, галузевих особливостей, властивостей ринку, поведінки споживачів, відзнак продукції, аналізу внутрішнього середовища тощо.

Основними особливостями зовнішнього середовища функціонування вітчизняних підприємств є багатовекторна спрямованість і високий темп проведення економічних перетворень, мінливість та динамізм, значний ступінь ризику та невизначеності. За таких умов суб'єктам господарювання необхідно вчасно виявляти зміни в середовищі, ідентифікувати тенденції їхнього розвитку, використовувати сприятливі умови, розробляти й реалізовувати систему заходів щодо ліквідації або зменшення негативних наслідків впливу.

Сучасні умови господарювання зумовлюють істотні відмінності стратегічного управління, а саме: скорочення періоду прийняття стратегічних управлінських рішень, розширення зв'язків підприємства з іншими суб'єктами ринку, мінливість можливостей і загроз зовнішнього се-

редовища функціонування підприємства, зростання ролі достовірної інформації у прийнятті управлінських рішень тощо [1].

За таких умов, чіткий прогноз та врахування змін факторів зовнішніх макро- і мікросередовищ дозволить підприємству досягти довгострокових конкурентних переваг, що сприятиме розробці успішної стратегії. Тип стратегії повинен відповідати особливостям зовнішнього середовища і можливостям підприємства. Засобом досягнення такої відповідності є стратегічна поведінка як форма розвитку підприємства, що характеризується швидким реагуванням і гнучким пристосуванням внутрішніх можливостей підприємства до майбутніх змін зовнішнього середовища його функціонування.

Необхідно відзначити, що окремі чинники зовнішнього середовища актуальні протягом тривалого періоду часу або є постійними (загальний стан економіки, рівень розвитку фінансової та кредитної системи країни, рівень інфляції, адміністративні перепони, наявність конкурентних переваг (пріоритетність галузі), стан розвитку регіонів, коливання ринкової кон'юнктури, мінливість попиту, зміна цін на сировину, продукцію, рекламу, логістику, невизначеність зовнішнього середовища та економічні ризики тощо), інші — актуалізуються в окремі проміжки часу.

Проте, окремі чинники зовнішнього середовища, які активізують інтеграційні процеси в інших країнах, не мають дієвого впливу на динаміку та характер інтеграційних процесів в вітчизняній економіці. На нашу думку, до таких факторів варто віднести: стимулюючі дії держави (надання пільг та дотацій, державних замовлень); збереження керованості в ланці «підприємство-об'єднання» в рамках традиційних господарських зв'язків, запобігання розпаду унікальних виробничо-технологічних комплексів, збереження керованості пріоритетними галузями; прагнення зберегти регіональні галузеві комплекси, можливість забезпечити діяльність та розвиток підприємств регіону; створення та /або збереження робочих місць, соціальний захист населення.

Наявні чинники зовнішнього середовища обумовлюють виникнення різноманітних мотивів щодо створення інтегрованих структур. Деякі мотиви не втрачають свою актуальність в будь-яких економічних умовах (збільшення прибутків, прагнення забезпечити стабільність в умовах невизначеності та змінних ринків, зниження загального ступеня ризикованості діяльності, ефект масштабу тощо), інші — актуалізуються як реакція на зміну зовнішніх умов господарювання.

Необхідність підвищення ринкової стійкості підприємств харчовій промисловості України обґрунтовує подальше формування та розвиток об'єднань, які здатні конкурувати з продукцією зарубіжних виробників. В першу чергу, це стосується тютюнової, пивоварної, олійно-жирової, кондитерської галузей та виробництва безалкогольних напоїв, високі конкурентні позиції яких забезпечуються використанням сучасних видів обладнання, освоєнням інноваційних технологій, впровадженням прогресивних методів організації та управління виробництвом та вибором ефективних стратегій розвитку на основі формування інтегрованих структур.

Галузеві особливості зумовлюють доцільність певних пріоритетних напрямків інтеграційної взаємодії між підприємствами харчової промисло-

вості та іншими суб'єктами ринку. Найбільш ефективним варіантом інтеграційної взаємодії для підприємств м'ясопереробної, молочної та цукрової галузей є максимальна інтеграційна взаємодія з виробниками сировини та сільськогосподарськими кооперативами (вертикальна інтеграція назад) з метою забезпечення якісною сировинною власних виробництв та розширення зон постачання сировини; виробникам пива, кондитерської та хлібобулочної продукції слід звернути увагу на потенційні можливості використання переваг внутрішньогалузевих кластерів; крім того, для підприємств хлібопекарської галузі актуальним є посилення інтеграційних відносин з виробниками борошна (забезпечення виробництва власною сировиною) та торговельними підприємствами (збільшення обсягів збуту та розширення ринку). Підприємствам усіх галузей АПК необхідно акцентувати увагу на розвитку міжгалузевих науково-технічних відносин з метою підвищення конкурентоспроможності підприємств.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Пилипенко А.А.* Стратегічна інтеграція підприємств: механізм управління та моделювання розвитку: Монографія / А.А. Пилипенко. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. — 408 с.

2. *Томпсон А.А.* Стратегический менеджмент: Концепции и ситуации для анализа / А.А. Томпсон, А.Дж. Стрикленд. — [12-е изд.] — М.: Вильямс, 2003. — 924 с. — Библиогр.: в подстроч.